

Aluehallitus 12.05.2025 § 115

§ 115

Vastauksen antaminen valtuutettu Vallen ja yhdeksän muun valtuustoaloitteeseen hoitajien suomen kielen taidosta

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):
Sarekoski Kimmo

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää

1. antaa seuraavan vastauksen valtuustoaloitteeseen:

Vastaus valtuustoaloitteeseen koskien hoitajien suomen kielen taitoa

Vastauksen valmistelu

Konsernihallinnon HR-palvelut on valmistellut vastausta yhdessä työsuojelutoimijoiden, asiakas- ja potilasturvallisuuden seurannasta vastaavien asiantuntijoiden sekä Ikääntyneiden palvelualueen kanssa.

Tausta

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella työskentelee useita kymmeniä työntekijöitä, joiden äidinkieli ei ole suomi tai ruotsi. Kunnissa on ennen hyvinvointialueen toiminnan aloittamisesta myös työskennellyt ulkomaalaistaustaisia henkilöitä. Esimerkiksi Espoon kaupunki käynnisti filippiiniläistaustaisten hoitajien rekrytoinnin Suomeen, ja hyvinvointialue on jatkanut tätä toimintaa, joka on organisoitua ja standardoitua. Vaadimme filippiiniläishoitajilta vähintään tason A2.2 suomen kielen taitoa, jonka sopijakumppanimme kouluttaa ja testaa ennen hoitajien Suomeen saapumista. Hoitaja, joka ei lähtömaassa täytä testattua tasoa, ei saa lähtölupaa Suomeen. Filippiiniläishoitajat suorittavat Suomessa lähihoitajan tutkinnon oppisopimuskoulutuksena ja opetuskielenä on suomi.

Ikääntyneiden palveluiden kotihoidossa, sairaalapalveluissa ja asumispalveluissa on rekrytoitu eritaustaisia hoitajia jo paljon ennen filippiiniläishoitajaryhmien tuloa. Lähihoitajilta ja sairaanhoitajilta edellytetään, että he ovat laillistettuja ammattihenkilöitä. Käytännössä tämä tarkoittaa Suomessa suoritettua koulutusta ja pätevyyttä. Ulkomailla suoritettun tutkinnon laillistamisen hoitajan tehtäviin tekee Valvira ja tähän liittyy myös opetushallituksen määrittämä yleinen kielitutkinto (ns. YKI). Filippiiniläishoitajat suorittavat lähihoitajan tutkinnon oppisopimuskoulutuksena ja opetuskielenä on suomi. Oppisopimusopiskelijat eivät opiskelunsa aikana työskentele itsenäisesti vaan ohjauksessa, eivätkä he käy yksin kotihoidossa asiakkaan kotona vaan ovat työparina helpottamassa lähihoitajan työtaakkaa.

Kaikille Suomeen saapuville hoitajille on selvää, että heidän edellytetään oppivan suomen kielen taidon ja että he itse osaltaan vastaavat sen

oppimisesta.

Kielitaito ja työturvallisuus

Vuoden 2024 aikana kirjatusta 152 työturvallisuusilmoituksesta yhdessäkään ei ole mainittu puutteellista kielitaitoa myötävaikuttavana tekijänä. Sinänsä kommunikaatioon liittyviä havaintoja on ollut joissakin tapauksissa: Kommunikointi ja tiedonkulku (suullinen kommunikointi puutteellista tai epäselvää, kirjallinen kommunikointi puutteellista tai epäselvää, käytettävissä olevan tiedon hyödyntäminen puutteellista), koulutus ja perehdytys, osaaminen (tiedot ja taidot, pätevyys ja kelpoisuus, koulutuksen ja ohjauksen saatavuus ja riittävyys), sekä työympäristö, -välineet ja resurssit (henkilökunnan/miehityksen määrä ja laatu).

Kielitaito ja potilasturvallisuus

Valtuustoaloitteessa esitetään huoli tilanteista, joissa hoitajan heikko suomen kielen taito olisi aiheuttanut potilas- tai asiakasriskitilanteita. Keräsimme vaara- ja riskitilanteista tietojärjestelmistä tietoja, tavoitellen sitä, että saisimme kokonaiskuvan tämän ilmiön suuruusluokasta ja konkreettisista tilanteista.

Vuonna 2024 tehtiin 13877 asiakas- ja potilasturvallisuuteen liittyvää HaiPro- ilmoitusta, ja kielitaitoon tai sen puutteeseen liittyvillä hakusanoilla saatiin esille 20 kpl (0,1% kaikista ilmoituksista). Merkittävä osa näistä ilmoituksista liittyi kahden kotimaisen kielen käyttöä koskeviin rajoitteisiin; asiakkaan ja hoitajan välinen kommunikaatio kärsi tästä. Kyse oli mm. ruotsinkielisen henkilökunnan ja suomenkielisen asiakkaan välisestä kommunikaatiosta.

Ilmoituksia kielihaasteista, jotka liittyivät maahanmuuttajataustaisiin työntekijöihin sekä ilmoituksia tilanteista, joissa asiakas on maahanmuuttajataustainen, löytyy myös. Näistä on kirjattu seuranneen seuraavanlaisia tilanteita:

Asiakas ei puhu suomea, ruotsia eikä englantia ja tulkkipalvelun saaminen on haasteellista.

Saattohoitopotilas ja omaiset maahanmuuttajia. Omaisten suomen kieli on hyvä, mutta osa sanoista on vieraita.

Pienen lapsen rokotustilanteessa on haasteita, koska maahanmuuttajaperhe ja kielimuuri

Maahanmuuttajien rokotukset ovat vaativa kokonaisuus, joka poikkeaa tavanomaisesta rokotusohjelmasta ja vaatii erityistä osaamista.

Maahanmuuttajataustainen hoitaja sai ohjausta apuvälineen käyttämiseen, mutta kielimuurin vuoksi ei ymmärtänyt kunnolla asiaa.

Nykyisin (1.1.2025 lukien) käytössä olevasta, HaiPron korvaavassa LaRi-järjestelmästä ei hakutoiminnoilla tullut vastaan yhtään sellaista tapausta, jossa hoitajan kielitaidon puute olisi ollut ilmoituksen perusteena.

Varsinaisista potilas- ja asiakasturvallisuuden vaarantumistilanteista erillään on todettava, että esimerkiksi HR-palvelujen Urapalveluille tulee sijoitusyksiköistä palautetta Filippiiniläishoitajien suomen kielen taidosta (tai taidottomuudesta) erityisesti hoitajien työn alkuvaiheessa, vaikka työntekijät muutoin ovatkin hyvin pidettyjä.

Toimenpiteistä, joihin on ryhdytty

Osana Filippiineiltä vuoden 2024 syksynä saapuneiden hoitajien perehdytystä ja koulutusta, selvitämme oppilaitoksen (Omnia) kanssa yhteistyössä sitä, onko esim. viime syksyn ryhmän osalta vaadittu kielitaidon taso täytynyt, sillä oppilaitoksen kieltenopettajat testaavat kielitaidon tason opiskelijoilta koulutuksen kuluessa. Kielen opettelu myös jatkuu Suomeen saapumisen jälkeen työyhteisössä ja opinnoissa. HR-palveluiden Urapalvelut toimivat aktiivisesti yhteistyössä filippiiniläishoitajia vastaanottavien yksiköiden kanssa, erityisesti sijoittumisen alkuvaiheessa. Mikäli saapuneiden hoitajaopiskelijoiden kielitaito osoittautuu heikommaksi kuin mitä olemme heidän saapumiseensa ehdoksi asettaneet, reklamoimme asiasta sopijakumppanillemme ja sovimme yhdessä niistä toimenpiteistä, joihin mahdolliset tilanteet antavat aiheen. Tällaisia ongelmatilanteita on ollut muutama tähän saakka, ja ne ovat liittyneet suomen kielen osaamattomuuteen ja sitä myötä myös siihen, että työ ei suju toivotulla tavalla. Kaikissa tilanteissa yhteinen puuttuminen ja sovitut toimenpiteet (lisäkoulutus) on johtanut kuitenkin tilanteen paranemiseen.

Suomen kielen koulutusta järjestetään vieraskielisille hoitajille työn ohessa ja esimerkiksi Espoon sairaalan työntekijöille on tällä hetkellä menossa kaksi koulutusryhmää.

Yleisesti suomen kielen koulutuksesta voimme todeta, että työnantaja tarjoaa henkilöstölleen kielikoulutusta (suomi, ruotsi ja englanti) yhteistyökumppaneidemme kautta. Konsernipalveluiden HR-yksikön HR-kehittämispalveluiden järjestämät organisaatitasoiset koulutukset ovat avoimia ja maksuttomia kaikille LUVN:in työntekijöille. Kielikoulutuksiin voi osallistua oman esihenkilön hyväksynnällä. Koulutus järjestetään työajalla ja koulutus tulee tarvittaessa huomioida työvuorosunnittelussa. Ennen ilmoittautumista työntekijän tulee tehdä suuntaa antava kielitaidon itsearviointi ohjeen mukaisella itsearviointityökalulla. Yleisten ja avointen kielikoulutusten lisäksi työyhteisöt voivat tilata kielikoulutusta (suomi, ruotsi ja englanti) omiin tarpeisiinsa omakustanteisesti räätälöitynä suoraan sopimuskumppaneiltamme.

Yhteenveto

Huolimatta siitä, että joitakin yksittäisiä todellisia riskitilanteita on ainakin asiakas- ja potilasturvallisuuteen liittyen vuoden 2024 kuluessa esiintynyt, ei tehty selvitys ja havainnot edellytä erityisten lisätoimenpiteiden käynnistämistä. Saapuvien hoitajien kielitaitoa koulutetaan lähtömaassa sopimuksessa edellytettynä tasoon A2.2 saakka, minkä lisäksi oppisopimuskoulutuksen aikana yhteistyökumppanimme kouluttaa ja testaa edelleen opiskelijoiden kielitaitoa. Lisäksi työnantaja järjestää sekä kaikille avointa että kohdennettua suomen kielen koulutusta henkilöstölleen. Edelleen työturvallisuus- sekä asiakas- ja potilasturvallisuuskäytännöt ilmoittamiskanavineen luovat systemaattisen kehyksen mahdollisissa vaara- ja poikkeamistilanteissa toimimiseen.

ja

2. todeta valtuustoaloitteen loppuun käsiteltyksi.

Käsittely

Käsittelyn aikana esittelijä muutti päätösehdotustaan seuraavasti:

Yhteenveto-kappaleen jälkeen uudeksi kappaleeksi lisätään seuraava lause: "Aluehallitus pitää tärkeänä, että hyvinvointialue huolehtii siitä, että henkilöstön kielitaito vastaa työtehtävien hoitamisen edellyttämää tasoa."

Päätös

Aluehallitus päätti yksimielisesti

1. antaa seuraavan vastauksen valtuustoaloitteeseen:

Vastaus valtuustoaloitteeseen koskien hoitajien suomen kielen taitoa

Vastauksen valmistelu

Konsernihallinnon HR-palvelut on valmistellut vastausta yhdessä työsuojelutoimijoiden, asiakas- ja potilasturvallisuuden seurannasta vastaavien asiantuntijoiden sekä Ikääntyneiden palvelualueen kanssa.

Tausta

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella työskentelee useita kymmeniä työntekijöitä, joiden äidinkieli ei ole suomi tai ruotsi. Kunnissa on ennen hyvinvointialueen toiminnan aloittamisesta myös työskennellyt ulkomaalaistaustaisia henkilöitä. Esimerkiksi Espoon kaupunki käynnisti filippiiniläistaustaisten hoitajien rekrytoinnin Suomeen, ja hyvinvointialue on jatkanut tätä toimintaa, joka on organisoitua ja standardoitua. Vaadimme filippiiniläishoitajilta vähintään tason A2.2 suomen kielen taitoa, jonka sopijakumppanimme kouluttaa ja testaa ennen hoitajien Suomeen saapumista. Hoitaja, joka ei lähtömaassa täytä testattua tasoa, ei saa lähtölupaa Suomeen. Filippiiniläishoitajat suorittavat Suomessa lähihoitajan tutkinnon oppisopimuskoulutuksena ja opetuskielenä on suomi.

Ikääntyneiden palveluiden kotihoidossa, sairaalapalveluissa ja asumispalveluissa on rekrytoitu eritaustaisia hoitajia jo paljon ennen filippiiniläishoitajaryhmien tuloa. Lähihoitajilta ja sairaanhoitajilta edellytetään, että he ovat laillistettuja ammattihenkilöitä. Käytännössä tämä tarkoittaa Suomessa suoritettua koulutusta ja pätevyyttä. Ulkomailla suoritettun tutkinnon laillistamisen hoitajan tehtäviin tekee Valvira ja tähän liittyy myös opetushallituksen määrittämä yleinen kielitutkinto (ns. YKI). Filippiiniläishoitajat suorittavat lähihoitajan tutkinnon oppisopimuskoulutuksena ja opetuskielenä on suomi. Oppisopimusopiskelijat eivät opiskelunsa aikana työskentele itsenäisesti vaan ohjauksessa, eivätkä he käy yksin kotihoidossa asiakkaan kotona vaan ovat työparina helpottamassa lähihoitajan työtaakkaa.

Kaikille Suomeen saapuville hoitajille on selvää, että heidän edellytetään oppivan suomen kielen taidon ja että he itse osaltaan vastaavat sen oppimisesta.

Kielitaito ja työturvallisuus

Vuoden 2024 aikana kirjatusta 152 työturvallisuusilmoituksesta yhdessäkään ei ole mainittu puutteellista kielitaitoa myötävaikuttavana tekijänä. Sinänsä kommunikaatioon liittyviä havaintoja on ollut joissakin tapauksissa: Kommunikointi ja tiedonkulku (suullinen kommunikointi puutteellista tai epäselvää, kirjallinen kommunikointi puutteellista tai epäselvää, käytettävissä olevan tiedon hyödyntäminen puutteellista), koulutus ja perehdytys, osaaminen (tiedot ja taidot, pätevyys ja kelpoisuus, koulutuksen ja ohjauksen saatavuus ja riittävyys), sekä työympäristö, -välineet ja resurssit (henkilökunnan/miehityksen määrä ja laatu).

Kielitaito ja potilasturvallisuus

Valtuustoaloitteessa esitetään huoli tilanteista, joissa hoitajan heikko suomen kielen taito olisi aiheuttanut potilas- tai asiakasriskitilanteita. Keräsimme vaara- ja riskitilanteista tietojärjestelmistä tietoja, tavoitellen sitä, että saisimme kokonaiskuvan tämän ilmiön suuruusluokasta ja konkreettisista tilanteista.

Vuonna 2024 tehtiin 13877 asiakas- ja potilasturvallisuuteen liittyvää HaiPro- ilmoitusta, ja kielitaitoon tai sen puutteeseen liittyvillä hakusanoilla saatiin esille 20 kpl (0,1% kaikista ilmoituksista). Merkittävä osa näistä ilmoituksista liittyi kahden kotimaisen kielen käyttöä koskeviin rajoitteisiin; asiakkaan ja hoitajan välinen kommunikaatio kärsi tästä. Kyse oli mm. ruotsinkielisen henkilökunnan ja suomenkielisen asiakkaan välisestä kommunikaatiosta.

Ilmoituksia kielihaasteista, jotka liittyivät maahanmuuttajataustaisiin työntekijöihin sekä ilmoituksia tilanteista, joissa asiakas on maahanmuuttajataustainen, löytyy myös. Näistä on kirjattu seuranneen seuraavanlaisia tilanteita:

Asiakas ei puhu suomea, ruotsia eikä englantia ja tulkkipalvelun saaminen on haasteellista.

Saattohoitopotilas ja omaiset maahanmuuttajia. Omaisten suomen kieli on hyvä, mutta osa sanoista on vieraita.

Pienen lapsen rokotustilanteessa on haasteita, koska maahanmuuttajaperhe ja kielimuuri

Maahanmuuttajien rokotukset ovat vaativa kokonaisuus, joka poikkeaa tavanomaisesta rokotusohjelmasta ja vaatii erityistä osaamista.

Maahanmuuttajataustainen hoitaja sai ohjausta apuvälineen käyttämiseen, mutta kielimuurin vuoksi ei ymmärtänyt kunnolla asiaa.

Nykyisin (1.1.2025 lukien) käytössä olevasta, HaiPron korvaavassa LaRi-järjestelmästä ei hakutoiminnoilla tullut vastaan yhtään sellaista tapausta, jossa hoitajan kielitaidon puute olisi ollut ilmoituksen perusteena.

Varsinaisista potilas- ja asiakasturvallisuuden vaarantumistilanteista erillään on todettava, että esimerkiksi HR-palvelujen Urapalveluille tulee sijoitusyksiköistä palautetta Filippiiniläishoitajien suomen kielen taidosta (tai taidottomuudesta) erityisesti hoitajien työn alkuvaiheessa, vaikka työntekijät muutoin ovatkin hyvin pidettyjä.

Toimenpiteistä, joihin on ryhdytty

Osana Filippiineiltä vuoden 2024 syksynä saapuneiden hoitajien perehdytystä ja koulutusta, selvitämme oppilaitoksen (Omnia) kanssa yhteistyössä sitä, onko esim. viime syksyn ryhmän osalta vaadittu kielitaidon taso täytynyt, sillä oppilaitoksen kielenopettajat testaavat kielitaidon tason opiskelijoilta koulutuksen kuluessa. Kielen opettelu myös jatkuu Suomeen saapumisen jälkeen työyhteisössä ja opinnoissa. HR-palveluiden Urapalvelut toimivat aktiivisesti yhteistyössä filippiiniläishoitajia vastaanottavien yksiköiden kanssa, erityisesti sijoittumisen alkuvaiheessa. Mikäli saapuneiden hoitajaopiskelijoiden kielitaito osoittautuu heikommaksi kuin mitä olemme heidän saapumiseensa ehdoksi asettaneet, reklamoimme asiasta sopijakumppanillemme ja sovimme yhdessä niistä toimenpiteistä, joihin mahdolliset tilanteet antavat aiheen. Tällaisia ongelmatilanteita on ollut muutama tähän saakka, ja ne ovat liittyneet suomen kielen osaamattomuuteen ja sitä myötä myös siihen, että työ ei

suju toivotulla tavalla. Kaikissa tilanteissa yhteinen puuttuminen ja sovitut toimenpiteet (lisäkoulutus) on johtanut kuitenkin tilanteen paranemiseen.

Suomen kielen koulutusta järjestetään vieraskielisille hoitajille työn ohessa ja esimerkiksi Espoon sairaalan työntekijöille on tällä hetkellä menossa kaksi koulutusryhmää.

Yleisesti suomen kielen koulutuksesta voimme todeta, että työnantaja tarjoaa henkilöstölleen kielikoulutusta (suomi, ruotsi ja englanti) yhteistyökumppaneidemme kautta. Konsernipalveluiden HR-yksikön HR-kehittämispalveluiden järjestämät organisaatiotasoiset koulutukset ovat avoimia ja maksuttomia kaikille LUVN:in työntekijöille. Kielikoulutuksiin voi osallistua oman esihenkilön hyväksynnällä. Koulutus järjestetään työajalla ja koulutus tulee tarvittaessa huomioida työvuorosuunnittelussa. Ennen ilmoittautumista työntekijän tulee tehdä suuntaa antava kielitaidon itsearviointi ohjeen mukaisella itsearviointityökalulla. Yleisten ja avointen kielikoulutusten lisäksi työyhteisöt voivat tilata kielikoulutusta (suomi, ruotsi ja englanti) omiin tarpeisiinsa omakustanteisesti räätälöitynä suoraan sopimuskumppaneiltamme.

Yhteenveto

Huolimatta siitä, että joitakin yksittäisiä todellisia riskitilanteita on ainakin asiakas- ja potilasturvallisuuteen liittyen vuoden 2024 kuluessa esiintynyt, ei tehty selvitys ja havainnot edellytä erityisten lisätoimenpiteiden käynnistämistä. Saapuvien hoitajien kielitaitoa koulutetaan lähtömaassa sopimuksessa edellytettyyn tasoon A2.2 saakka, minkä lisäksi oppisopimuskoulutuksen aikana yhteistyökumppanimme kouluttaa ja testaa edelleen opiskelijoiden kielitaitoa. Lisäksi työnantaja järjestää sekä kaikille avointa että kohdennettua suomen kielen koulutusta henkilöstölleen. Edelleen työturvallisuus- sekä asiakas- ja potilasturvallisuuskäytännöt ilmoittamiskanavineen luovat systemaattisen kehyksen mahdollisissa vaara- ja poikkeamistilanteissa toimimiseen.

Aluehallitus pitää tärkeänä, että hyvinvointialue huolehtii siitä, että henkilöstön kielitaito vastaa työtehtävien hoitamisen edellyttämää tasoa.

ja

2. todeta valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

Selostus

Valtuutettu Valle ja 13 muuta valtuutettua esittävät 25.2.2025 aluevaltuuston kokouksessa § 24 jättämässä aloitteessaan huolensa hoitajien suomen kielen taidosta ja esittävät, että Länsi-Uudellamaalla varmistetaan, ettei heikon suomen kielitaidon omaavia hoitajia enää päädy hoitotyöhön, ennen kuin heidän suomen kielen taito on riittävä. Näin varmistetaan tältä osin potilasturvallisuus. He esittävät myös, että tällä hetkellä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella työskentelevien hoitajien kielitaito kartoitettaisiin. Mahdollisten puutteiden osalta hoitajalle tarjottaisiin tukea kielitaidon vahvistamiseen omalla ajalla tai työn lomassa. Lisäksi he ehdottavat, että jo työhaastatteluissa haastateltavalle kerrotaan, että työntekijän on myös itse otettava vastuu kielitaidon kehittämisestä.

Hallintosäännön 26 §:n mukaan valtuutetuilla on oikeus tehdä aloitteita hyvinvointialueen toimintaan liittyvissä asioissa. Aloitteeseen, jolla ei ole talousarviovaikutuksia ja jonka on allekirjoittanut 1–14 valtuutettua, tulee aluehallituksen antaa kirjallinen vastaus aloitteen ensimmäiselle allekirjoittajalle puolen vuoden kuluessa sen jättämisestä. Vastaus toimitetaan muille valtuutetuille vastauksen antamisesta seuraavan aluevaltuuston kokouksen esityslistan yhteydessä.

Liitteet

1 Valtuutettu Vallen valtuustoaloite hoitajien suomen kielen taidosta

Oheismateriaali**Tiedoksi****Täytäntöönpano**

Aloitteen tekijä, aluevaltuusto, henkilöstöjohtaja

Päätöshistoria